

Kort rapport: Måling av sosial validitet i studier publisert i Norsk Tidsskrift for Atferdsanalyse

Jon A. Løkke^{1,2}, Stian Orm³ & Børge Strømgren⁴

¹Høgskolen i Østfold, ²Høgskulen på Vestlandet, ³Universitetet i Oslo og ⁴OsloMet – storbyuniversitetet

Sosial validitet har lenge vært et sentralt evalueringsområde, og kan utgjøre en del av «anvendt» dimensjonen i anvendt atferdsanalyse. Sosial validitet handler om hva folk i omgivelsene synes om tiltaket. Sosial validitet er et subjektivt anliggende med påfølgende kjente målingsproblemer. En litteraturgjennomgang av studier publisert i flaggskipstidsskriftet for anvendt atferdsanalyse, *Journal of Applied Behavior Analysis*, viste at kun 12% av studiene inkluderte evalueringer av sosial validitet (Ferguson et al., 2019, EJOBA). Formålet med denne studien var å undersøke hvordan studier innenfor anvendt atferdsanalyse og atferdsanalyse i praksis, publisert i Norsk Tidsskrift for Atferdsanalyse (NTA), har forholdt seg til sosial validitet. Vi har gått gjennom alle publiserte studier i Norsk Tidsskrift for Atferdsanalyse fra 2006 til 2020 innenfor kategoriene anvendt atferdsanalyse og atferdsanalyse i praksis ($k = 66$), og søkt etter «sosial validitet» i artiklene. Resultatet viser at kun 3% av studiene publisert i NTA har eksplisitt målt sosial validitet, mens 17% har nevnt sosial validitet som et evalueringsområde. De resterende 80% har hverken målt eller nevnt sosial validitet. Svært få studier publisert i NTA inkluderer eksplisitte og systematiske målinger av sosial validitet. Det er behov for en endring i praksis der evalueringer av sosial validitet inngår på lik linje med evalueringer av effekt og måloppnåelse.

Nøkkelord: sosial validitet, tiltaksevaluering, anvendt atferdsanalyse, atferdsanalyse i praksis

Innenfor anvendt atferdsanalyse og atferdsanalyse i praksis er det tre relevante evalueringsområder; (1) vurdering av tiltakets effekt eller måloppnåelse, (2) deltakerens vurdering av tiltaket, og (3) andres vurdering av tiltaket (Løkke & Salthe, 2012). Andre evalueringsområder eksisterer også, eksempelvis evaluering av mulighetene for generalisering over tid, setting og personer. Punkt nummer tre, andres vurdering av tiltaket, inkluderer sosial validitet og omhandler i hvilken grad folk i omgivelsene oppfatter et

tiltak og effektene som akseptable og positive (Løkke & Salthe, 2012; Wolf, 1978). Sosial validitet er en del av de syv dimensjonene i anvendt atferdsanalyse, foreslått av Baer og kolleger (Baer et al., 1968, 1987). Begrepet kan særlig knyttes til den dimensjonen som kalles «anvendt». Siden både deltakerens vurdering av tiltaket og sosial validitet har subjektive elementer ved seg, har disse evalueringsområdene ikke vært behandlet med samme entusiasme som den empiriske vurderingen av effekt (se f.eks. Wolf, 1978).

I fjor ble det publisert en litteraturgjennomgang i *European Journal of Behavior Analysis* (EJOBA) der forfatterne hadde gått igjennom alle artikler publisert i *Journal of Applied Behavior Analysis* (JABA) i perioden

Setteredaktør har vært Torunn Lian.

Forfattermerknad: Alle forfatterne har godkjent siste versjon av manuskriptet. Korrespondanse vedrørende manuskriptet kan rettes til Jon A. Løkke på jon.lokke@hiof.no, telefon: 976 02 254 eller Høgskolen i Østfold, Postboks 700, 1757 Halden.

1999 til 2016. Hensikten var å kartlegge i hvilken grad sosial validitet var evaluert eller nevnt som forslag for fremtidig forskning (Ferguson et al., 2019). Alle artikler som inkluderte minst en menneskelig eller ikke-menneskelig deltaker ble inkludert i gjennomgangen. Totalt ble 1209 artikler inkludert, og kun 12% inneholdt evaluering av sosial validitet, mens ytterligere 4% foreslo sosial validitet som en fremtidig retning for forskningen.

Målet med denne studien er å undersøke hvor mange av studiene som er publisert i Norsk Tidsskrift for Atferdsanalyse (NTA) som inkluderer måling av sosial validitet eller har nevnt sosial validitet på annen måte.

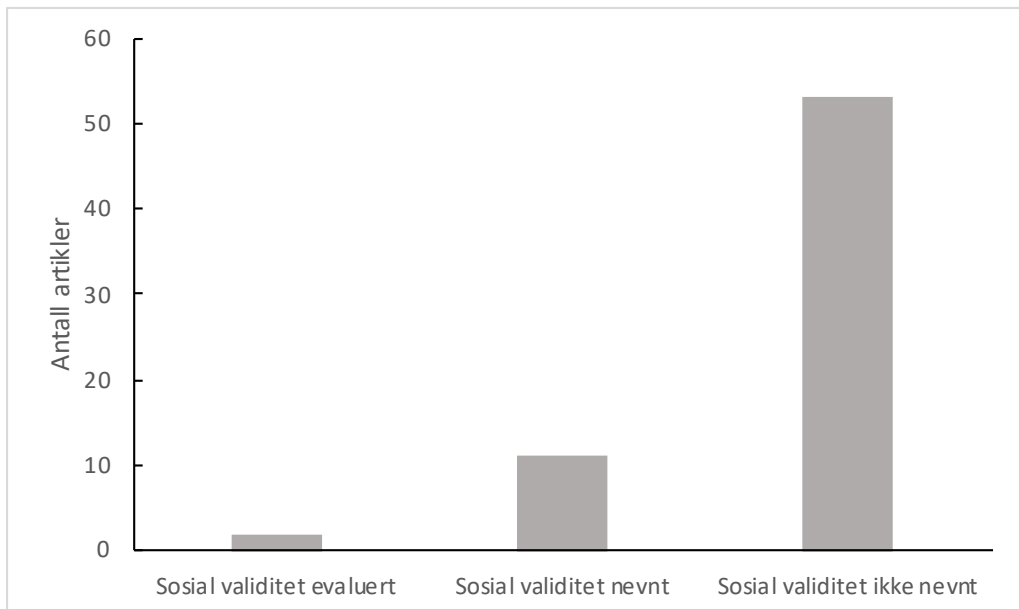
Metode

Vi gikk igjennom alle nummer av NTA fra nr. 1 2006 til nr. 2 2019. Førsteforfatter gikk gjennom artiklene og søkte med søkeordet «sosial validitet» i alle artikler som ble vurdert å tilfredsstillte inklusjonskriteriene, mens andreforfatter førte inn informasjon i en Excel matrise som inkluderte førsteforfatters etternavn, nummer og årgang publisert

og om artikkelen inkluderte; (1) evaluering av sosial validitet, (2) nevnte sosial validitet, eller (3) hverken nevnte eller målte sosial validitet. Evaluering av sosial validitet innebærer i dette tilfellet at artikkelen må beskrive systematisk eller usystematisk innsamling av data på tiltakets sosiale validitet. Inklusjonskriteriene innebar at artikkelen måtte ha minst én deltaker (menneske eller annet dyr) og måtte være innenfor kategoriene anvendt atferdsanalyse eller atferdsanalyse i praksis, altså inneholde et atferdsendrende tiltak i tråd med deltakernes ønsker og behov. Det vil si at artikler som ble vurdert å tilhøre kategorien eksperimentell atferdsanalyse ble ekskludert, selv om de inneholdt en eller flere deltakere.

Resultat

Vi identifiserte totalt 66 artikler med minst én deltaker innenfor kategoriene anvendt atferdsanalyse og atferdsanalyse i praksis som ble publisert i NTA mellom 2006 og 2019. Resultatene viser at kun 3% av artiklene inkluderte en evaluering av sosial validitet (Jullumstrø, 2017; Ryen & Eldevik,

Figur 1: Oversikt over antall artikler i de tre kategoriene

2017; se også Figur 1), mens ytterligere 17% nevnte sosial validitet – som oftest bare med en setning eller to. Svært mange av artiklene som havnet i kategorien «Nevnte sosial validitet» har behandlet sosial validitet som en viktig dimensjon. Forfatterne har ment, eller argumentert for at studien har god sosial validitet, men uten at den sosiale validiteten er målt på noe vis utover forfatterens anekdotiske innspill. Den store majoriteten av studier publisert i NTA, 80%, har hverken nevnt eller evaluert sosial validitet.

Diskusjon

Formålet med studien var å undersøke hvor mange av artiklene, publisert i Norsk Tidsskrift for Atferdsanalyse (NTA), som inkluderer måling av sosial validitet eller har nevnt sosial validitet på annen måte. Gitt at sosial validitet er en viktig komponent i dimensjonen «anvendt» i anvendt atferdsanalyse, så er resultatene nedslående: Hele 80% av studiene hverken nevner eller inkluderer måling av sosial validitet. Kun to artikler inkluderer måling av sosial validitet.

Datainnsamlingen er foretatt på enkelt vis, og det er ingen grunn til å tro at det er store målefeil. En mulig feil er at det elektroniske søket etter «sosial validitet» i artiklene kan ha medført at andre mulige betegnelser på samme fenomen, som sosial akseptabilitet eller liknende, ikke har blitt fanget opp. Det kan også være at noen av de teoretisk anlagte artiklene eller litteraturgjennomgangene kan ha omtalt sosial validitet, men vi var først og fremst opptatt av sosial validitet i anvendte settinger.

Måling av sosial validitet er viktig for å monitorere folks subjektive vurderinger av tiltak. Atferdsanalytiske tiltak er blitt anklaget for å legge lite vekt på folks meninger om tiltakene, og noen har fremmet påstander om tortur (Løkke et al., 2019). Å være opptatt av sosial validitet og måle den sosiale validiteten til tiltakene vi setter i gang kan tenkes å være viktig for å løfte anseelsen til anvendt atferdsanalyse.

Fremtidige studier bør konsentrere seg om å kartlegge hvilke virkemidler som kan stimulere til evaluering av sosial validitet. En åpenbar mulighet er at tidsskriftene krever slike vurderinger. En annen mulighet er at temaet skrives om og diskuteres mer. Videre bør allerede utviklede instrumenter som måler sosial validitet benyttes og sjekkes med henblikk på måleegenskaper og anvendbarhet.

Referanser

- Baer, D. M., Wolf, M. M., & Risley, T. R. (1968). Some Current dimensions of applied behavior analysis. *Journal of Applied Behavior Analysis, 1*(1), 91–97. <https://doi.org/10.1901/jaba.1968.1-91>
- Baer, D. M., Wolf, M. M., & Risley, T. R. (1987). Some Still-Current Dimensions of Applied Behavior Analysis. *Journal of Applied Behavior Analysis, 20*(4), 313–327. <https://doi.org/10.1901/jaba.1987.20-313>
- Ferguson, J. L., Cihon, J. H., Leaf, J. B., Meter, S. M. V., McEachin, J., & Leaf, R. (2019). Assessment of social validity trends in the journal of applied behavior analysis. *European Journal of Behavior Analysis, 20*(1), 146–157. <https://doi.org/10.1080/15021149.2018.1534771>
- Jullumstrø, T. (2017). Behandling av sengevæting basert på forsterkning av skriftlig sann rapportering om tørr truse og seng. *Norsk Tidsskrift for Atferdsanalyse, 44*(2), 79–86.
- Løkke, J. A., & Salthe, G. (2012). Sjekkliste for målrettet tiltaksarbeid: Fra normative og deskriptive premisser til tiltak og evaluering. *Norsk Tidsskrift for Atferdsanalyse, 39*(1), 17–32.
- Løkke, J., Orm, S., & Dechsling, A. (2019). Misforståelser om anvendt atferdsanalyse i nevrodversitetsbevegelsen. *Norsk Tidsskrift for Atferdsanalyse, 46*(1), 55–63.
- Ryen, K. & Eldevik, S. (2017). Atferdsanalyse og Fysioterapi. *Norsk Tidsskrift for Atferdsanalyse, 44*(1), 1–7.

Wolf, M. M. (1978). Social validity: the case for subjective measurement or how applied behavior analysis is finding

its heart. *Journal of Applied Behavior Analysis*, *11*(2), 203–214. <https://doi.org/10.1901/jaba.1978.11-203>

Short report: Measurement of social validity in studies published in the Norwegian Journal of Behavior Analysis

Jon A. Løkke^{1,2}, Stian Orm³ & Børge Strømgren⁴

¹Østfold University College, ²Western Norway University of Applied Sciences, ³University of Oslo and ⁴OsloMet – Oslo Metropolitan University

Social validity has since long been a central area of evaluation and can be seen as a part of the applied dimension in applied behavior analysis. Social validity has to do with what the patient people in the patient's environment think about the intervention. Social validity is a subjective state of affairs with subsequent measurement issues. A recent literature review of studies published in the flagship *Journal of Applied Behavior Analysis* showed that only 12% of the studies included evaluation of social validity. The purpose of the current study was to examine how studies within applied behavior analysis published in the *Norwegian Journal of Behavior Analysis* (NJBA) have dealt with social validity. We have inspected all studies characterized as *applied behavior analysis* and *behavior analysis in practice* published in NJBA from 2006 to 2020 ($k = 66$) and searched for "social validity". The results show that only 3% of the studies had measured social validity explicitly while 17% have mentioned social validity as an area of evaluation. The remaining 80% have not measured or mentioned social validity. Very few studies in NJBA includes explicit and systematic measures of social validity. There is a need to change the practice so that evaluations of social validity are included in the same way as evaluations of effect and goal achievement.

Key words: social validity, intervention evaluation, applied behavior analysis, behavior analysis in practice